

ХОТКЕВИЧ Володимир Гнатович (29. 03(11. 04). 1913, Київ — 09. 07. 1982, Харків) — фізик. Син *Гната*, брат *Галини*, батько *Андрія Хоткевичів*. Доктор фізико-математичних наук (1954), професор (1956), член-кореспондент АН УРСР (1967). Державні нагороди СРСР. Закінчив Харківський політехнічний інститут (1935). Працював 1932—50 у Харківському фізико-технічному інституті АН УРСР: від 1938 — старший науковий співробітник; від 1950 — у Харківському університеті: 1954—56 — професор, 1956—79 — завідувач кафедри експериментальної фізики, від 1979 — засновник і завідувач кафедри фізики низьких температур, водночас 1959—63 — декан фізико-математичного факультету, 1963—66 — проректор з наукової роботи, 1966—75 — ректор. Засновник школи фізиків-експериментаторів. Брав участь у налагодженні та введенні у дію першого у СРСР гелієвого скраплювача (1934); разом із *Л. Шубниковим*, *Ю. Рябініним* і *Г. Шепелєвим* виконав піонерські роботи, присвячені дослідженню магнітних властивостей надпровідників (1934—36; у подальшому названі надпровідниками другого роду); разом з *О. Галкінім* і *Б. Лазаревим* відкрив детекторні властивості надпровідників (1947). Був одним із учасників радянського атомного проєкту. Низка досліджень присвячені механічним, електронним і тепловим властивостям металевих систем з різними видами мікродофектів кристалічної ґратки при низьких температурах. Вперше встановив значне збільшення критичної температури надпровідного переходу у над-

провідниках, деформованих у рідкому гелії; виконав рентгеноструктурні дослідження деформованих металів при низькій температурі, вивчив поглинання енергії при низькотемпературній деформації металів; експериментально спостерігав статичний скін-ефект.

Основні праці

Критические значения поля и тока для сверхпроводящего олова // Журнал технической физики. 1936. Т. 6, № 11; Магнитные свойства сверхпроводящих металлов и сплавов // Журнал экспериментальной и теоретической физики. 1937. Т. 7, № 2; К вопросу о критических значениях поля и тока для сверхпроводящего олова // Там само. 1938. Т. 8, № 5; Исследование сверхпроводимости на высоких частотах // Там само. 1941. Т. 11, № 5; Некоторые исследования сверхпроводимости при радиочастотах // Докл. АН СССР. 1947. Т. 55, № 9; Низкотемпературный полиморфизм металлов // Журнал экспериментальной и теоретической физики. 1958. Т. 34, № 3; Рекристаллизация и механические свойства меди, деформированной растяжением при низких температурах // Физика металлов и металловедение. 1967. Т. 24, № 1; Структурные состояния в алюминии после низкотемпературной пластической деформации // Металлофизика. 1981. Т. 3, № 6; О температурной зависимости электросопротивления металлов V группы при низких температурах // Физика низких температур. 1983. Т. 9, № 10; Тепловое расширение соединения внедрения в графит первой ступени в интервале температур 4-300 // Там само. 1984. Т. 10, № 10 (усі — співавт.).

Рекомендована література

1. Владимир Игнатьевич Хоткевич: Биобиблиогр. указ. Х., 1981;
2. V. V. Khotkevych, R. V. Vovk. V. G. Khotkevych. His way in science // Low Temperature Physics. 2023. Vol. 49, № 4.

Ю. М. Ранюк

Бібліографічний опис:

Хоткевич Володимир Гнатович / Ю. М. Ранюк // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-887598>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).